

48105905 : สาขาวิชาภาษาสันสกฤต

คำสำคัญ : จักรวาลวิทยา / การศึกษาเปรียบเทียบ

บำรุง ชำนาญเรือ : การศึกษาเปรียบเทียบเรื่องจักรวาลวิทยาในศาสนาไชนะและพุทธศาสนาเถรวาท. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รศ.ดร.สำเนียง เลื่อมใส และ ผศ.ดร.จิรพัฒน์ ประพันธ์วิทยา. 300 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดเรื่องจักรวาลวิทยาในศาสนาไชนะและพุทธศาสนาเถรวาท ซึ่งเป็นศาสนาที่นักปรัชญาอินเดียจัดอยู่ในกลุ่มนาสติกะ ไม่เชื่อในความมีอยู่ของพระเป็นเจ้า

ผลการศึกษาพบว่า แม้ศาสนาไชนะและพุทธศาสนาเถรวาทจะมีทรรศณะตรงกันว่า จักรวาลเป็นเรื่องของธรรมชาติ ไม่มีตัวตนที่เป็นอิสระ เกิดจากการรวมตัวของเหตุปัจจัยต่าง ๆ ไม่มีผู้สร้างหรือผู้ทำลาย แต่จักรวาลในศาสนาไชนะก็เป็นสิ่งเที่ยงแท้ยั่งยืน ไม่มีการเสื่อมสลาย จะดำรงอยู่อย่างนี้ตลอดไป ต่างจากจักรวาลในพุทธศาสนา ซึ่งเป็นสิ่งไม่เที่ยงแท้ถาวร มีการเกิดขึ้น และเสื่อมสลายได้

จักรวาลในศาสนาไชนะมีเพียงจักรวาลเดียว แต่มีขนาดใหญ่มาก อาจเทียบได้กับจำนวนจักรวาลทั้งหมดในพุทธศาสนา แบ่งเป็น 3 ชั้น เท่ากัน โดยจักรวาลชั้นล่างในพุทธศาสนามีความหมายกว้างกว่าในศาสนาไชนะ เพราะหมายรวมถึงจักรวาลชั้นกลางและจักรวาลชั้นบนบางส่วนของศาสนาไชนะด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการแบ่งชั้นจักรวาลในพุทธศาสนา ไม่ค่อยมีความสัมพันธ์กับสถานที่อยู่เหมือนอย่างศาสนาไชนะ แต่จะมีความสัมพันธ์กับระดับชั้นของจิตมากกว่า

แม้จักรวาลในศาสนาไชนะจะเป็นสิ่งเที่ยงแท้ถาวร แต่ในส่วนที่เป็นกรรมภูมิของจักรวาลชั้นกลางก็มีการเปลี่ยนแปลงหมุนเวียนไปตามยุคต่าง ๆ อย่างไม่มีที่สิ้นสุด เช่นเดียวกับพุทธศาสนา ซึ่งเมื่อจักรวาลนี้เสื่อมสลายแล้ว หากมีเหตุปัจจัยให้ต้องมารวมตัวกัน ก็สามารถเกิดมีใหม่ได้ หมุนเวียนอยู่อย่างนี้

จากความคล้ายคลึงกันดังกล่าว เป็นสิ่งยืนยันว่า แนวคิดเรื่องจักรวาลวิทยาในศาสนาไชนะและพุทธศาสนาน่าจะได้รับอิทธิพลมาจากศาสนาพราหมณ์-ฮินดูที่มีอยู่ก่อน เพราะมีลักษณะไม่แตกต่างกันนัก โดยแนวคิดในศาสนาไชนะน่าจะเก่ากว่าพุทธศาสนา เพราะคล้ายคลึงกับแนวคิดดั้งเดิมมากกว่า

ภาควิชาภาษาตะวันออก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2552

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. 2.

48105905 : MAJOR : SANSKRIT

KEY WORD : COSMOLOGY / COMPARATIVE STUDY

BAMROONG CHAMNANRUA : A COMPARATIVE STUDY OF COSMOLOGY IN JAINISM AND THERAVĀDA BUDDHISM. THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF.SAMNIANG LEURMSAI, Ph.D., AND ASST.PROF.CHIRAPAT PRAPANDVIDYA, Ph.D. 300 pp.

The purpose of this research was to conduct a comparative study of the concepts of cosmology in Jainism and Theravāda Buddhism which both belong to the Nāstika group of Indian philosophy and do not believe in the existence of God.

The results of the study show that although Jainism and Buddhism have the same points of view about the nature of the cosmos in that there is no Creator, or Destroyer, who causes the appearance and the disappearance of the cosmos. It was also found that the cosmos in Jainism is persistent, eternal, indestructible and ever present, whereas in Buddhism it is not eternal and ever-changing.

In Jainism, there is only one cosmos of tremendous size which seems to be larger than the size of the total numbers of cosmos in Buddhism put together. The cosmos in Jainism is divided into three tiers. Similarly, the cosmos in Buddhism is divided into three tiers. The lower tier of the cosmos in Buddhism includes the middle tier and some parts of the upper tier of the cosmos in Jainism. It appears that the division of cosmos in Buddhism is more related to the mind than the region.

In addition, even though the cosmos in Jainism is not destroyed, in the realm of action (karmabhūmi) of the middle tier as in Buddhism, the wheel of time rotates clockwise, and the state of decaying and developing alternately moves on with it ceaselessly as in Buddhism.

This study, therefore, reveals that the concept of cosmology in Jainism is similar to, but not identical to, the Buddhist concept, and that both of them have been apparently influenced by Brahmanism. The concept of cosmology in Jainism, however, is probably older than that of Buddhism as it has much in common with Brahmanical concepts.

Department of Oriental Languages Graduate School, Silpakorn University Academic year 2009

Student's signature

Thesis Advisors' signature 1. 2.